

มนุษย์กับวัฒนธรรม

การ์ตูน 5 ขาท กับสังคมวัฒนธรรม

รตพร ปัทมเจริญ¹

คอลัมน์มนุษย์กับวัฒนธรรมฉบับนี้ ผู้เขียนขอพูดถึงเรื่องของหนังสือการ์ตูน (หวังว่าท่านผู้อ่านทุกท่านคงจะไม่มีใครไม่เคยอ่านการ์ตูนนะคะ) หนังสือการ์ตูนจัดได้ว่าเป็นหนังสือที่มีผู้นิยมนำมาอ่านกันทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ที่ทำงาน เรียกได้ว่าบางคนติดหนังสือการ์ตูนจนอมแงมเสียจนมีหนังสือการ์ตูนที่สะสมไว้ใน Collection มากพอที่จะนำเอามาสร้างเป็นกำแพงบ้านได้อยู่แล้ว(อย่างเช่นน้องชายของผู้เขียนเป็นต้น)

ถ้าลองไปเดินดูตามร้านขายหนังสือจะพบว่าหนังสือการ์ตูนที่วางขายอยู่ตามแผงท้องตลาดส่วนใหญ่เป็นหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น เนื่องจากหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นได้รับความนิยมค่อนข้างมาก แต่ถ้าลองดูให้ดิบนพื้นที่ส่วนหนึ่งของแผงหนังสือ มีหนังสือการ์ตูนแบบไทยๆ รวมอยู่ด้วย ขนาดรูปเล่มก็เล็กกะทัดรัดพกพาได้ มีทั้งหนังสือการ์ตูนประเภทตลกขบขันคลายเครียด ส่วนการ์ตูนไทยอีกประเภทหนึ่งมีขนาดรูปเล่มเท่าๆ กัน แต่มีความหนาของ

¹ อาจารย์ประจำ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เล่มและราคาน้อยกว่า มีเนื้อเรื่องที่หลากหลายเป็นพวกหนังสือการ์ตูนที่ผู้เขียนขอเรียกว่า “การ์ตูน 5 บาท”

ผู้เขียนจำได้ว่าสมัยที่ผู้เขียนยังเป็นเด็กอยู่ (ประมาณ 20 กว่าปีมาแล้ว) หนังสือการ์ตูนประเภทนี้มีราคาเพียงเล่มละ 1 บาทเท่านั้น ภายในเล่มจะมีการ์ตูนเพียงเรื่องเดียว ต่อมาจึงค่อยๆ ปรับราคาขึ้นตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและค่าครองชีพ มีราคาเป็น 3 บาท และกลายเป็นเล่มละ 5 บาท อย่างในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามยังถือได้ว่าเป็นความบันเทิงที่หาซื้อได้ในราคาที่ไม่แพง ถ้าท่านลองซื้อหนังสือการ์ตูน 5 บาท นี้มาเปิดดู จะพบว่าภายในเล่มมีเนื้อเรื่องที่นำเสนอมากกว่าตอนสมัยที่มีราคาเพียงบาทเดียว คือมีการ์ตูนให้อ่าน 2-3 เรื่องและจบในเล่ม

ส่วนประกอบของเล่ม

การ์ตูน 5 บาท มีจำนวนหน้าไม่นับปกหน้าและปกหลังมีทั้งหมด 48 หน้า ในที่นี้ผู้เขียนขอแบ่งส่วนประกอบของหนังสือการ์ตูน 5 บาท ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนของปกหน้า เนื้อหาภายในเล่มและปกหลังซึ่งแต่ละส่วนต่างก็มีความสำคัญภายในตัวเอง

ปกหน้า : จะเป็นภาพวาดสีสันสะดุดตาและมีชื่อเรื่องพิมพ์อยู่ด้วย บ่งบอกถึงเนื้อหาหลักภายในเล่ม ซึ่งเป็นหนึ่งในสองหรือสามเรื่องที่น่าสนใจ และผู้จัดพิมพ์เห็นว่าสามารถจะชักจูงใจให้ผู้พบเห็นอยากเลือกซื้อมาอ่านได้

เนื้อหาภายในเล่ม : ประกอบด้วยการ์ตูน 2-3 เรื่อง มีภาพวาดบรรยายเนื้อเรื่อง ทั้งนี้ภาพวาดจะแสดงตัวละครและฉากต่างๆ ของเรื่องราวไว้ภายในกรอบ ซึ่งหน้าหนึ่งๆ จะแบ่งเป็น 2-6 กรอบ ภาพวาดจะมีลักษณะเป็นลายเส้นสีดำไม่มีการลงสีอื่นนอกจากนี้ภายในกรอบ จะมีคำพูดของตัวละครประกอบด้วย

ปกหลัง : สำหรับด้านในและด้านนอกของปกหลังมักจะถูกใช้เพื่อเป็นสื่อสำหรับประกาศหาเพื่อน บางเล่มก็จะลงประกาศหาเพื่อนที่ด้านในของปกหน้าด้วย โดยการประกาศหาเพื่อนจะแสดงรูปถ่ายและชื่อที่อยู่ของผู้ต้องการหาเพื่อนรู้ใจ พร้อมกับมักจะมีประโยคสั้นๆ เขียนกำกับไว้ด้วย เพื่อเชิญชวนให้ผู้ที่อ่านติดต่อกลับมา เช่น

“เฮงจ้ง อยากมีเพื่อนเยอะๆ”

“ปัจจุบันนูชอายุ 19 ปีคะ ต้องการมีเพื่อน”

“ต้องการหาเพื่อนรู้ใจ”

“เป็นคนคุยเก่งอารมณ์ดีคะ อยากมีเพื่อนทาง จ.ม.ชอบเขียนมาก ยินดีตอบทุกฉบับเลย”

นับได้ว่าการ์ตูน 5 บาท เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ใช้เป็นสื่อในการหาเพื่อนสำหรับบรรดาคนขี้เหงาทั้งหลาย

บางครั้งในส่วนของปกหลังก็จะมีคำถามให้ผู้อ่านส่งคำตอบชิงรางวัล หรือไม่ก็ใช้เป็นพื้นที่สำหรับโฆษณา

เรื่องราวที่ (ภูมิใจ) นำเสนอ

เรื่องราวที่การ์ตูน 5 บาทนำเสนอมีความหลากหลาย ซึ่งพอจะแยกออกได้เป็น 6 ประเภท

1. เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ผี วิญญาณ เช่น เรื่องเกี่ยวกับผีหัวขาด ผีพยาบาล ผีป่าช้าแตก นางงูผี พระภูมิโหด เป็นต้น

2. เรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างหนุ่มสาว มีทั้งที่ผิดหวังและสมหวัง เช่น เรื่องสาวดวงดับ จอมเจ้าชู้ ชีวิตรักนักศึกษากลับเป็นต้น

3. เรื่องตลกขบขัน เป็นเรื่องราวของคนที่มีพฤติกรรมแก้แค้นแก้แค้น ไล่กวดวิถีโกงกัน หรืออาจเป็นพฤติกรรมของคนที่ไม่เอาจริง แสดงสิ่งที่ผิดวิสัยคนทั่วไป ตัวละครที่มีพฤติกรรมตลกขบขันนี้ บางเรื่องก็เป็นเด็กบางเรื่องก็เป็นผู้ใหญ่

4. เรื่องราวเกี่ยวกับเทพ เทวดา นางฟ้าต่างๆ เช่น เรื่องเมขลารามสูร

5. เรื่องจักรๆ วงศ์ๆ ตัวละครในเรื่องจะประกอบด้วย พระราชา มเหสี เจ้าหญิง เจ้าชาย เช่น เรื่องเจ้าชายเม็หาย

6. เรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนา อาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชาติใดชาติหนึ่งในทศชาติของพระพุทธเจ้า เช่น เรื่องพระนารทพรหม เป็นต้น

เท่าที่ผู้เขียนสังเกตเรื่องราวส่วนใหญ่ที่การ์ตูน 5 บาท มักนำเสนอ จะเป็นเรื่องประเภทผีๆ และเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ทั้งนี้เพราะเรื่องผี วิญญาณ เป็นสิ่งลึกลับที่น่าตื่นเต้น คนทั่วไปอยากรู้อยากเห็น อยู่แล้ว ส่วนเรื่องความรักก็เป็นสิ่งใกล้ตัวทุกคนและสามารถก่อให้เกิดอารมณ์ร่วมทั้งสุขและทุกข์ได้ จึงเป็นเรื่องราวที่ไม่เพียงแต่จะถูกนำมาเขียนในการ์ตูน 5 บาทเท่านั้น นวนิยายและบทเพลงก็เห็นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน

ภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรม

ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงหนังสือการ์ตูนเล่มละ 5 บาท ที่คนทั่วไปอาจจะมองเพียงว่าให้ได้แต่ความบันเทิงชั่วขณะ แต่ในความเป็นจริงการ์ตูน 5 บาท สามารถสะท้อนให้เห็นภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

ในสังคมไทยได้ด้วย จากเรื่องราวต่างๆ ที่นำมาทำเป็นการ์ตูนเช่น เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวที่มีปัญหาอันเกิดจากสามีไปมีภรรยาอื่น ชีวิตนักศึกษาสาวที่เข้ามาอยู่ในเมืองกรุงแล้วถูกชายหนุ่มหลอกให้เสียหาย เป็นต้น

ในส่วนของวัฒนธรรมไทย การ์ตูน 5 บาท แสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตคนไทยอย่างแนบแน่น ทั้งเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีสาว วิญญาณ สำหรับความเชื่อตามหลักพุทธศาสนา เกี่ยวกับกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มักจะสอดแทรกเป็นคติสอนใจอยู่ในเนื้อหาของการ์ตูนเสมอ การสั่งสอนศีลธรรมให้กับผู้อ่านโดยไม่รู้ตัว จึงนับได้ว่าเป็นอีกบทบาทหนึ่งของการ์ตูน 5 บาท ที่มีต่อสังคมไทย

ดังนั้น ความหลากหลายของเนื้อหาหนังสือการ์ตูน 5 บาท จึงเป็นคุณค่าที่ไม่อาจจะมองข้ามได้จากการสัมภาษณ์เจ้าของแผงหนังสือ พบว่าเป็นหนังสือการ์ตูนที่ยังคงขายดี ขายได้ง่าย เพราะราคาที่ไม่แพง และคาดว่าการ์ตูน 5 บาท จะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของแผงหนังสืออยู่ได้เรื่อยๆ สุดท้ายนี้ ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้คงจะทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะลองซื้อหาการ์ตูน 5 บาท มาลองอ่านบ้างนะคะ

